

Czym jest transplantacja?

Transplantacja jest dziedziną, która zajmuje się przeszczepianiem narządów.

Transplantacja potocznie zwana przeszczepem, specjalizuje się w pobieraniu zdrowych tkanek narządów, a także komórek od dawcy i wszczepieniu, czyli umieszczeniu w specjalnie przygotowanym miejscu u biorcy. Przeszczep jest metodą ratowania życia osób ciężko chorych, które potrzebują zdrowego narządu.

Prawne podstawy transplantacji

W Polsce powszechnie panuje przekonanie, że to rodzina decyduje o przeszczepieniu narządów zmarłego krewnego. Nie znajduje to jednak potwierdzenia w obowiązujących przepisach polskiego prawa.

W polskim prawie dotyczącym transplantacji obowiązuje zasada domniemanej zgody, polegającej na możliwości **zgłoszenia za życia sprzeciwu** wobec pobrania organów i komórek do transplantacji.

Obowiązująca Ustawa z dn. 1.07.2005 r. o pobieraniu, przechowywaniu i przeszczepianiu komórek, tkanek i narządów (Dz. U. z 2020 r. poz. 2134 z późn. zm.) określa zasady pozyskiwania dawców oraz zasady pobierania, przechowywania i przeszczepiania komórek, w tym komórek krwiotwórczych szpiku, krwi obwodowej oraz krwi pępowinowej, tkanek i narządów pochodzących od żywego lub zmarłego dawcy.

W jakiej sytuacji dopuszczalne jest pobranie komórek, tkanek, narządów

Pobranie komórek, tkanek lub narządów do przeszczepu jest dopuszczalne po stwierdzeniu trwałego, nieodwracalnego ustania czynności mózgu (śmierci mózgu), co stwierdza niezależna komisja lekarska, niezwiązana z przeszczepami. „Pobrania komórek, tkanek lub narządów ze zwłok ludzkich w celu ich przeszczepienia lub pobrania komórek lub tkanek w celu ich zastosowania u ludzi można dokonać, jeżeli osoba zmarła nie wyraziła za życia sprzeciwu” (art. 5 ust. 1 ww. Ustawy), czyli: jej nazwisko nie figuruje w Centralnym Rejestrze Sprzeciwów, nie podpisała ona oświadczenia o sprzeciwie wobec przekazania narządów do przeszczepienia lub nie wyraziła ustnie takiej woli przynajmniej dwóm osobom, które mogą to pisemnie poświadczyć.

Czym jest Centralny Rejestr Sprzeciwów

Jeżeli osoba nie zgadza się na oddanie narządów do przeszczepu, wówczas rejestruje się w Centralnym Rejestrze Sprzeciwów. Sprzeciw można zgłosić osobiście lub listownie w Centrum

Organizacyjno-Koordynacyjnym ds. Transplantacji „Poltransplant” w Warszawie na formularzu dostępnym na stronie www.poltransplant.org.pl.

Po dokonaniu zgłoszenia w Centralnym Rejestrze Sprzeciwów, osoba otrzymuje potwierdzenie wpisu do Rejestru. W przypadku osób niepełnoletnich sprzeciw wnoszą ich opiekunowie.

Sprzeciw można również wyrazić w postaci podpisanego i noszonego przy sobie oświadczenia lub wyrazić go ustnie w obecności dwóch świadków, którzy potwierdzą go pisemnie. Jeżeli żadna z powyższych przeszkód nie występuje, lekarz może dokonać pobrania narządów od osoby zmarłej.

W przypadku braku sprzeciwu w CRS i braku oświadczeń o sprzeciwie lub woli, lekarz będzie pytał najbliższych zmarłego, ale nie o zgodę na pobranie od niego narządu do przeszczepu, tylko o ich wiedzę dotyczącą sprzeciwu zmarłego w tej kwestii.

Jak zostać dawcą narządów

Żeby zostać dawcą trzeba być osobą pełnoletnią i nie trzeba nigdzie zgłaszać, że po śmierci chcemy przekazać swoje narządy oczekującym na przeszczep. Przed pobraniem narządów od osoby małoletniej lekarze pytają o decyzję rodziców lub opiekunów prawnych. Mogą oni wyrazić sprzeciw za życia dziecka. Osoba małoletnia powyżej szesnastego roku życia może samodzielnie zgłosić sprzeciw i w takim przypadku nie można pobrać jej narządów.

Mimo że nie trzeba deklarować zgody na transplantację po śmierci, wiele osób dodatkowo:

- rejestruje się w bazach dawców różnych organizacji pozarządowych,
- nosi bransoletki bądź karty dawcy, potwierdzające ich zgodę.

Decyzja o (nie)oddaniu po śmierci swoich narządów należy do każdego z nas. Poinformujmy za życia bliskich o swojej decyzji! Jakakolwiek ona by nie była. Pośmiertne oddanie narządów jest ostatnim, najcenniejszym darem, jaki człowiek może ofiarować drugiemu człowiekowi.